

Sel kommune

Utskrift av møtebok

Arkivsak: 2006/1251-3

Arkiv: C70

Saksbehandler: Sjur Mykletun

Dato: 16.11.2006

dok 146

200605491	01.12.06
Li-501	

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
53/06	Kommunestyret	27.11.2006

Staten og Den norske kirke - Høring

Vedlegg:

Ingen vedlegg.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

NOU 2006: 2 Staten og Den norske kirke.

Stat Kirke. Brosjyre med hovedtrekk i utvalgets utredning og konklusjoner.

Høringsbrev fra statsråd Trond Giske datert 24.04.06.

Brev fra Human- Etisk forbund datert 26.06.06 om en bred inkludering i høringsprosessen.

Saksutredning

Bakgrunn

Stortinget vedtok i desember 2002 å be regjeringen sette ned et eget utvalg for å vurdere forholdet mellom stat og kirke. Utvalget fikk 20 medlemmer og ble ledet av Fylkesmann Kåre Gjønnes. Rapporten er omfattende, på 188 sider pluss vedlegg, og går inn på en rekke spørsmål. Sentrale områder er:

- Framtidig kirkeordning med tre alternative modeller
- Finansiering av kirkens virksomhet
- Gravferdsforvaltning
- Fredede og verneverdige kirker
- Eiendomsrett, herunder Opplysningsvesenets fond

I høringsbrevet ber statsråden om høringsinstansenes syn på de overordnede spørsmålene, som gjelder selve statskirkeordningen og finansieringen av Den norske kirke. Det er også ønskelig med synspunkter på andre forhold, men flere av disse trenger videre utredning avhengig av hvilken hovedmodell som velges. Statsråden oppfordrer til at en setter seg sammen lokalt og drøfter saken. Dette er gjennomført hos oss, der kirken og kommunen gikk sammen om et fellesmøte den 30. august. Her var det innledninger og innlegg i drøftingen både fra kirken og kommunens side.

I dette saksframlegget vil administrasjonssjefen først og fremst drøfte selve kirkeordningen. Det er også naturlig at kommunestyret uttaler seg om finansieringsordningen, der kommune har et stort ansvar i dag. Det samme gjelder gravferdsordningen. Her foreslår utvalgets flertall at ansvaret føres over fra kirken til kommunen.

Kirkeordning

Utvalget beskriver som nevnt tre ulike modeller for ny kirkeordning:

Lovforankret folkekirke.

Flertallsforslaget som støttes av 14 medlemmer. Forslaget innebærer at Grunnlovens bestemmelser om statskirkeordning oppheves, og at Den norske kirken blir et eget rettssubjekt med egne styringsorganer og selvstendig ansvar for egen virksomhet: både kirkens tro, utnevning av biskoper, kirkelige handlinger og annet arbeid. Det ligger i dette forslaget at Stortinget vedtar en egen, særskilt kirkelov forankret i Grunnloven. På den måten vil kirken fortsatt ha en særstilling i Norge sammenlignet med andre tros- og livssynssamfunn.

- Flertallet mener at det fortsatt skal være en landsdekkende kirke med bred kontaktflate, og mulighet for ulike grader av trosengasjement og aktivitet blant medlemmene. Det pekes på at det er utviklet demokratiske strukturer på alle nivå i kirken, og at disse organ, med kirkemøtet på toppen, kan overta de oppgaver regjeringen har i dag. Forholdet mellom kirke og folk er viktigere enn forholdet mellom stat og kirke. Dette forholdet avhenger først og fremst av om kirken greier å formidle og skape engasjement for sitt budskap.

Selvstendig folkekirke.

Forslaget støttes av et mindretall på 4 i utvalget. Det innebærer at statskirkeordningen avvikles, og at Den norske kirke blir sidestilt med andre tros- og livssynssamfunn i Norge. Virksomheten reguleres gjennom en felles lovgivning for tros- og livssynssamfunn.

- Dette mindretallet legger vekt på at Den norske kirke fullt ut må betraktes og behandles som et trossamfunn. Politiske organer kan ikke bestemme det som gjelder kirkens grunnlag, oppdrag og måte å fremtre ut fra sin egenart. Viktig er også prinsippet om likebehandling for alle tros- og livssynssamfunn.

Grunnlovsforankret folkekirke.

Forslaget støttes av et mindretall på 2 i utvalget. Det innebærer en videreføring av dagens statskirkeordning med de gjeldende grunnlovsbestemmelser.

- Dette mindretallet mener dagens kirkeordning best sikrer at Den norske kirke er der for alle som ønsker det. En lav terskel der folk kan føle seg hjemme uansett trosengasjement. Å fjerne grunnlovsbestemmelsene om den lutherske lære vil skape et konstitusjonelt tomrom. Dette er det vanskelig å se rekkevidden av i dag.

Finansiering

Når det gjelder finansiering av Den norske kirke, vurderer utvalget dette ut fra hver av de framlagte modeller for kirkeordning.

Lovforankret folkekirke

Et flertall på 15 anbefaler en finansiering der offentlige tilskott dekker personalkostnader (staten) og vedlikehold og drift av bygningsmassen (kommunen). Øvrig virksomhet dekkes gjennom medlemsbidrag. - Et mindretall på 4 anbefaler en statlig grunnfinansiering som dekker et nærmere definert minimumstilbud for medlemmene, og at dette gjøres likt for alle tros- og livssynssamfunn. Det vil da være opp til kirkens organer å fastsette ordninger for egne inntekter. - Et mindretall på en foreslår medlemsavgift som hovedfinansiering med offentlige tilskott til særskilte formål.

Selvstendig folkekirke

Et flertall på 11 foreslår et statlig tilskott til Den norske kirken og andre tros- og livssynssamfunn som dekker et nærmere definert minimumstilbud for medlemmene, og at kirken selv fastsetter ordning for egne inntekter. - Et mindretall på 9 foreslår medlemsavgift som hovedfinansiering med offentlige tilskott til særskilte formål.

Grunnlovsforankret folkekirke

Et flertall på 17 foreslår at dagens finansieringsordning videreføres. 15 av de 17 mener at alle personalkostnader bør dekkes av staten, mens kommunene fortsatt dekker drift og vedlikehold av bygningsmassen. 2 av de 17 mener det bør videreføres slik som nå, der finansiering av personalkostnader er delt mellom stat og kommune. – Et mindretall på 3 mener at kommunenes finansieringsansvar bør falle bort, og at staten overtar det hele.

- Utvalget går inn på en del forhold som ikke omtales her. Det gjelder spørsmålet om livssynsavgift over skatteseddelen kontra vanlig statlig bevilgning, finansiering av Sjømannskirken, Døvekirken, bruk av fond m.m.

Gravferdsforvaltningen

Et flertall på 17 av 20 anbefaler at gravferdsloven endres, slik at kommunen som hovedprinsipp har ansvar for gravferdsforvaltningen. Gravferd er en allmenn oppgave som bør ivaretas av det offentlige. Kommunen er en tros- og livssynsmessig uavhengig instans. Skillet mellom de juridiske og praktiske sidene ved gravferden på den ene siden og de religiøse og seremonielle sidene på den andre siden blir tydeligere. Kommunen kan inngå avtale om å overføre ansvaret til kirkelig fellestråd dersom det er ønskelig.

Et mindretall på 3 anbefaler at kirkelig fellestråd beholder ansvaret som i dag. Langt de fleste gravferder skjer etter Den norske kirkes ritualer. Kirkebygg og kirkegårder utgjør en felles helhet de fleste steder. Folk flest er fornøyd med måten kirkelig fellestråd ivaretar ansvaret på i dag.

Det skjer en endring i samfunnet der ulike behov og gravskikker gjør sitt inntog. Hele utvalget går inn for at det etableres et faglig forum i hvert bispedømme/fylke som har en rådgivende funksjon når det gjelder gravferder. Her må en se på samarbeid mellom den instans som har selve gravferdsforvaltningen, og den instans som i hvert tilfelle har ansvar for det seremonielle. Forumet bør også ha fokus på gravlundene som kulturminner.

Vurdering

Statskirkeordningen slik vi kjenner den i dag er resultatet av en tusenårig historisk prosess. Etter reformasjonen ble kirkestyret i Norge en del av den eneveldige kongens funksjon som lovgiver og myndighetsutøver. Ved framveksten av parlamentarismen i 1880- årene overtok regjering og storting disse funksjonene. Det er først i de senere år kirken har fått en egen demokratisk struktur med Kirkemøtet som øverste organ. Slik sett kan en si at embetsmannsstyret holdt stand i kirken, lenger her enn på andre samfunnsområder.

Dersom det blir en ny kirkeordning vil det innebære at staten gir fra seg makt. En innfallsvinkel til denne saken er i hvor stor grad Norge skal være styrt fra Storting og regjering. Dette er problemstillinger som diskuteres også i andre sammenhenger.

Forholdet mellom stat og kirke har vært diskutert i mer enn hundre år, og flere utredninger er gjort. Samfunnet utvikler seg på alle områder, derfor er det naturlig å sette fokus på kirkens plass. Et moment som har kommet sterkere inn etter 2. verdenskrig er et stadig større innslag av innvandrere i Norge, mange er muslimer eller har annen religiøs tro. Det er nok noen som mener

at en her på lengre sikt står overfor en utfordring til hele vårt kulturgrunnlag, jfr. de seneste års debatt om mottak og integrering av flyktninger. Samtidig har antallet mennesker som beskriver at de ikke er personlig troende økt.

Mange spør seg nå om den norske stat bør bli mer livssynsnøytral. På den andre siden vil mange mene at Den norske kirken skal ha en særstilling av kulturelle og historiske årsaker. Spørsmålet om stat og kirke er en politisk sak der personer og partier tar ulike standpunkt.

Når det gjelder kirkeordning foreslår administrasjonssjefen at kommunestyret går for flertallsinnstillingen, en lovforankret folkekirke. Dette forslaget innebærer at kirken i større grad blir herre i eget hus, med utgangspunkt i valg. Dette kan gi grunnlag for en demokratisk fornyelse av kirken. Samtidig ligger det i innstillingen en erkjennelse av at kirken har en kulturell og historisk verdi for vårt samfunn, og denne er det viktig å kjempe for å beholde.

Noen vil mene at en med dette legger vegen åpen for konservative krefter som vil hindre en fornyelse i slike spørsmål som homofiles rettigheter, og at terskelen for å komme inn vil bli høyere for folk flest. Kanskje er dette et for kortsiktig perspektiv. Det ligger i sakens natur at en stor og gammel organisasjon med mange ritualer ikke alltid ligger i front når nye verdier slår rot i samfunnet. Men en må ikke glemme at kirken i tusen år vist evne til fornyelse etter som samfunnet med dets normer og holdninger har endret seg.

Finansiering må vurderes i forhold til valg av kirkeordning. Med en lovforankret folkekirke virker flertallsforslaget til finansiering fornuftig. Staten gir tilskudd til personalkostnader, kommunen til drift og vedlikehold av bygningsmassen, og medlemmene finansierer øvrig virksomhet.

Dersom kommunestyret ønsker en grunnlovsforankret folkekirke vil administrasjonssjefen foreslå at en går for flertallsforslaget, altså at staten gir tilskott til personalkostnader og kommunen til forvaltning av bygningsmassen. Det er en vanskelig situasjon for kirken i dag at det er to parallelle systemer både for tilsetting og finansiering av stillinger.

Når det gjelder gravferdsordning foreslår administrasjonssjefen at en snur på utvalgets innstilling. Norge er et stort land, og mange bor i kommuner der gravferdsordningen fungerer utmerket. Det foreslås at en slutter seg til mindretallets synspunkt. Normalordningen kan være at kirkelig fellesråd har ansvaret for gravferdsforvaltningen. Så kan en lokalt avtale en annen ordning der forholdene tilsier det.

Administrasjonssjefens forslag til vedtak:

- 1 Sel kommunestyre slutter seg til flertallet i Stat- kirke- utvalget og anbefaler en lovforankret folkekirke.
- 2 Sel kommunestyre anbefaler en finansieringsform basert på flertallets innstilling der det offentlige dekker personalkostnader gjennom tilskott fra staten og drift av bygningsmassen gjennom tilskott fra kommunen. Øvrig virksomhet finansieres gjennom bidrag fra medlemmene.
- 3 Sel kommunestyre anbefaler en gravferdsordning etter mindretallets innstilling der kirken som hovedregel har denne oppgaven. I de kommuner det ligger til rette for det kan det avtales en annen ordning.

Behandling i Kommunestyret - 27.11.2006:

Arnfinn Moen, Ap kom med følgende forslag:

1. Sel kommunestyre slutter seg til videreføring av en Grunnlovsforankret folkekirke.
2. Offentlig finansiering, videreføres som i dag.
3. Sel kommunestyre anbefaler en gravferdsordning etter mindretallets innstilling der kirken som hovedregel har denne oppgaven. I de kommuner det ligger til rette for det kan det avtales en annen ordning
4. Fredede og verneverdige kirker som tas ut av kirkelig bruk bør overtas av staten og ikke belastes soknene.

Ved avstemming ble Arnfinn Moen sitt forslag satt opp mot administrasjonssjefen sitt forslag, og fikk følgende stemmer:

Pkt. 1 vedtatt med 21 mot 4 stemmer.

Pkt. 2 vedtatt med 15 mot 10 stemmer.

Pkt. 3 enstemmig vedtatt.

Pkt. 4 vedtatt med 24 mot 1 stemme.

Jørund Båtstad, Ap kom med forslag til nytt pkt. 2:

Eventuell avvikling må bare skje etter en rådgivende folkeavstemming der folket ønsker et skille.

Ved avstemming fikk forslaget fra Jørund Båtstad 12 stemmer, 13 stemte i mot.

Kommunestyrets uttalelse - 27.11.2006:

1. Sel kommunestyre slutter seg til videreføring av en Grunnlovsforankret folkekirke.
2. Offentlig finansiering, videreføres som i dag.
3. Sel kommunestyre anbefaler en gravferdsordning etter mindretallets innstilling der kirken som hovedregel har denne oppgaven. I de kommuner det ligger til rette for det kan det avtales en annen ordning
4. Fredede og verneverdige kirker som tas ut av kirkelig bruk bør overtas av staten og ikke belastes soknene.

Rett utskrift.

Dato: 29/11-2006

...Aud Byrbotten.....

Kopi sendt til:

Kultur- og kirkedepartementet, Kirkeavdelingen, Postboks 8030 Dep., 0030 Oslo

Staten og Den norske kirke - Spørsmål til høringsinstansene

Navn på høringsinstans:

Type høringsinstans

- Kommune
- Menighetsråd/kirkelig fellesråd/bispedømmeråd
- Prost/biskop
- Tros- eller livssynssamfunn utenfor Den norske kirke
- Frivillig organisasjon innenfor Den norske kirke
- Annen offentlig instans
- Annen privat instans

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken?

Svar:

2. Den norske kirke som statskirke:

- Bør fortsette
- Bør avvikles
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

- Grunnloven
- Egen kirkelov vedtatt av Stortinget
- Lov om trossamfunn
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres?

- Gjennom medlemsavgift
- Medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige
- Støtte fra det offentlige og med noe medlemsavgift
- Offentlig finansiering uten medlemsavgift
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

- Valgordningene bør være som i dag
- Øke bruken av direkte valg til kirkens besluttede organer
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelle andre ordninger:

6. Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?

(Her kan du/dere sette kryss på ett eller flere alternativer)

- Ingen tillegg
- De politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på; så som demokrati, rettstaten og menneskerettighetene
- Det kristne og humanistiske verdigrunnlaget
- Det humanistiske verdigrunnlaget
- At Den norske kirke er en evangelisk-luthersk kirke
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelt annet:

7. Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?

- Den lokale kirke (menighetsråd eller kirkelig fellesråd)
- Kommunen
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

8. Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?

- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene, og kommunen bør ha det økonomiske ansvaret
- Kommunen bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
- Vet ikke / ønsker ikke å svare